



המלחמה שבבית

מחקר חדש של שדולת הנשים בישראל מלמד על עלייה דרסטית באלימות בין בני זוג בקרב משרתי כוחות הביטחון מאז 7 באוקטובר • חלק מהמקרים הופיעו בעקבות הלחימה, אחרים התחילו קודם והחמירו • "הוא ניפץ חפצים, דרך עליי את הנשק ושבר לי את האצבע", סיפרה אישה מבועתת • עוד אחד מהמחירים המושתקים של מערכה כה ארוכה

נושא האלימות כבר שנים רבות ורואים שינוי דרמטי בתחום. אנשים נורמטיביים שיצאי לשרה הקרב חזרו אחרים, והם מתנהלים בצורה אחרת. גם מי שנשארת בבית עוברת טלטלה מאוד גדולה ומתנהלת אחרת. הלחץ והסראטה לא מדלגים על אף אחד מבני הזוג, ולכן לא רציני לשים גבדים מול נשים, אלא לומר שזו תופעה רחבה וחדשה שחייבים להיעצר עליה.

בפורום מיכל סלה, הפועל למניעת אלימות נגד נשים, מנגבים את תמונת המצב העולה מהסקר ומי דווחים שגם הפניות אליהם מעירות על הדרדרות. "מאז 7 באוקטובר תיגברנו את צוותי החם של הפורום עקב עומס פניות חריגות", מתארת המנכ"לית לילי בן עמי. "אנחנו עיברים רק עם נשים שמדכיות לרווחה או למשטרה, ונותנים להן מעטפת הגנה, גם ברטה המי שפסית וגם מבחינת אמצעים טכנולוגיים. לצער, הגיר עו אלינו עדריות לא פשוטות".

רוב מחולל של הפניות לפורום הן נשים שסבלו מאלימות עור לפני המלחמה אבל המצב החמיר אחרת, בין היתר בגלל תוכנית "ישראל מתמששת" שהקלה על אורחים להוציא רישיונות לנשקים ולנכוח גיוס המילואים המסיבי שאיפשר לגברים רבים יותר לשאת נשק. אחת הפניות לפורום הגיעה מאישה שתארה אף בן זוגה שבמהלך המלחמה וסבל מדת-פצירות ועם קשות. "הוא ניפץ חפצים, דרך עליי את הנשק ושבר לי את האצבע", סיפרה האישה המבועתת. אישה אחרת, הגרושה מבן זוג אליה כבר שנים, תארה כיצד הוא איים עליה בנשק, במסגרת צו הרחקה שהוצא לו, הגרוש נדרש להפסיק את הנשק, אבל בגלל המלחמה ושיירות המילואים הוא חזר לשאת אותו. "כשהנשתי תלונה במשטרה וביקשתי שלא יוכל לשאת נשק אמרו לי: 'נבית', הוא חייל במ' לחמה", מתארת הנפגעת, "אני בסטרס נורא וחדשתי לחיי ולחיי ילדיו. אני לא ישנה בלילה מירוב פחד ממנו". רק לאחר ליווי משפטי של הפורום, הנשק נלקח ממנו. רוב הנשים שסבלו מאלימות פיזית לרווחה ולא למשטרה. "כשיבקשתי להיפדור הוא גיסה לחנק אותי ואיים עליי עם הנשק שקיבל במסגרת ביתת הכוננות של היישוב", סיפרה לפורום אישה נוספת, "אני פחדת מאוד מהתגובות שלו, ולכן לא התלוננתי במשטרה נגדו. בר וחה מכירים את המצב הקשה בבית". אבל מתברר שה רוחה הוא לא כתובת מספקת. "חשפנו שכעת מתן נשק במילואים, בכיתות כוננות או באופן פרטי לא מתבצעת הצלבת מידע עם הרווחה", אומרת בן עמי, "זו חוות מלי חמה שקופה של טרור בתוך הבית, שהחריף שמעמיתת במלחמה. העדריות היום הן על אלימות פיזית קשה מבני בר. כתוצאה מכך, משך הטיפול שלנו בכל פניה הוכפל". עדריות נוספת שהגיע לפורום עוסקת בטראומה ופוסט-טראומה. אחת הפניות תארה "בעלי הצטרף לכי תת הכוננות וחולל בחליים להוצאת נשק פרטי. הוא פוסט-טראומטי ומושפע מאיך מתמצב. יש לו נטייה להתפרצויות ואני מרגישה שלא נכון סיוחה לו נשק, אבל אין מענה מהרשויות". כל פניה כזו רודשת המון קשב, ליווי צמוד וניסיונות לתת מענה. בפורום מתארים כיצד

מצוקה של נשים לקי החם של השרדול, היא זימה סקר מקיף שבחן את המצב אצל זוגות שלא משרתים כלל בכוחות הביטחון, במשפחות שבן אחד מבני הזוג משרת ובקרב זוגות שמשפחות שניהם. על פי ממצאי הסקר, שנערך בחודש ספטמבר, כ-30% מהמשפחות שבחן שני בני הזוג בכוחות הביטחון ישנה אלימות כלכלית או רגשית, כ-15% מהזוגות שבהם אחד מבני הזוג משרת ישנה אלימות, ואילו במשפחות שבחן אף אחד לא משרת נרשמה צניחה ל-5%.

גם בכל הנוגע לאלימות פיזית או מינית המצב רע: בעוד 3% מהמשיבים מבטים שבהם אין משרת סיבילים מאלימות כזו, המספר מוכפל ל-6% בקרב משפחות שבחן אחד משרת, ומזנק ל-24% בבתים שבהם שני בני הזוג משרתים. שיעורי אלימות נבדחים מהממוצע נמצאו גם בקרב מי שדיווחו על מצוקה נפשית עקב המלחמה, וכן בקרב מי ששהו באזורים שבהם התרחשה המתקפה ב-7 באוקטובר.

כפי שעולה מהנתונים, בקרב הזוגות שבהם אף אחד מבני הזוג לא שירת, עיקר ההתנהגויות האלימות קרו באותה תדירות עוד לפני המלחמה (62%). לעומת זאת, 60% מההתנהגויות האלימות בקרב זוגות שבהם אחד מבני הזוג משרת קרו לראשונה או התגברו לאחר תחילת המלחמה. בקרב זוגות שבהם שני בני הזוג שירתו, שיעור ההתנהגויות שקרו לראשונה או שהתגברו לאחר תחילת המלחמה נבדח במיוחד: 74% ומתוכן 45% הופיעו לראשונה לאחר פרוץ המלחמה.

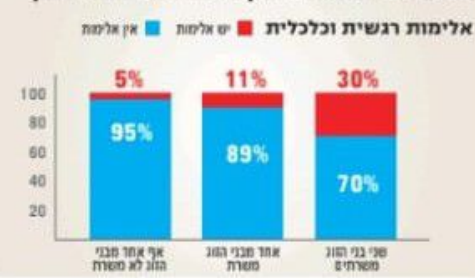
אף מוגדרת אלימות כלכלית אי נפשיית "יצירי מדר יחד עם אנשי מקצוע שנתן לנו מושג", מסבירה תומר מרון, מנהלת תוכן ורעך בשרדולה. "קבעו רף שמתחשב בתדירות של ההתנהגויות האלימות ובחומרה שלהן, כך שכל המקרים שהחשבנו כאלימות הם כאלה שאין בהם ספק. בנושא אלימות רגשית נכללו שאלות כמו: תרתי רות של קללות וצעקות, אימים, האשמות או הפחדה וגם מניעת מפגש עם בני משפחה וחברים, הגבלת זמן היציאה מהבית או שליחת קיצונים בבקש. שאלות על אלימות פיזית ומינית כללו התייחסות לתדירות של מכות, משיכה בשר, רחפות, כפיית יחס מין או הכארה בה מכוננת בזמן יחסי מין בהיעדר רצון או הסכמה". "בחרנו לא לייצר תחושת אשמה כלפי המשרתים", אומרת רבינו ליצור תחושת אשמה כלפי המשרתים, כי לא מנכ"לית שדולת הנשים טל הומן, "אנחנו מלריום את

כבר יותר משנה שכוחות הביטחון מוחכים על גבם את המלחמה ונוקיה. לא משנה אם הם חיילים בסריר, בקבע או במילואים, אם הם במשטרה או בכיתת כינונית. חרבות ברזל משכה עד הקצה את המערך המשרת, וההשי לבית אדירות. השיח הציבורי מתמקד בדרך כלל במחירים התעסוקתיים, הרגשיים או המי שפתיים של המלחמה על המשרתים בה. גם הקהילת ומערכי הסיוע מיתאמים יותר לספק מענה לקרשי נפשי, לעזרה טכנית או לצרכים כלכליים. אף ישנו תחום אחד קריטי שבו חלה החמרה, והוא נותר מושתק: אלימות בין בני זוג.

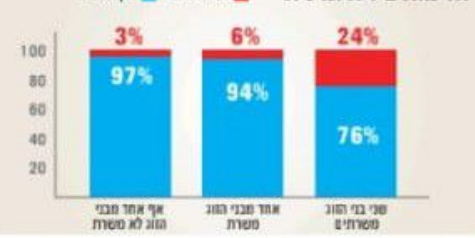
מחקר חדש של שדולת הנשים בישראל משרטט מנמה טראומה, שלפיה האלימות בין בני זוג בקרב אנשי כוחות הביטחון גברה במהלך המלחמה. בעקבות פניות



אלימות בזוגיות בקרב כוחות הביטחון



אלימות פיזית ומינית



מתי התרחשה האלימות



מנכ"לית שדולת הנשים טל הומן, "אנחנו רואים שינוי דרמטי בנושא האלימות. אנשים נורמטיביים שיצאו לשרה הקרב חזרו אחרים. גם מי שנשארת בבית עוברת טלטלה ומתנהלת אחרת".

תמונה אחת שווה

צילום: רן מלמד



יום רביעי / 13:00 / רחוב עזה פינת מטודלה, ירושלים

נשים וגברים שבאים לתמוך גם מבלי להיות בני משפחה. ההשקפה היא מאבקו הבלתי אלים של מהטמה גנדי, אבל אפשר למצוא אותה גם במבט משוט בזוג הזה. ג'ון ורייצ'ל, שנלחמו בכל רחבי תבל להשבת בנם, הירש ז'ל, כבר הפסידו. הירש נרצח בשבי, לסיפור שלהם היה סוף עצוב. אבל הם עדיין דוגמה וסמל - למאבק בלתי מתפשר, לאצילות נפש, לתקווה. ג'ון ורייצ'ל ישבו על המדרכה מול בית ראש הממשלה המבוזר, רטובים מגשם, וכמו האמהות הלבושות לבן ביקשו להזכיר: הילדים והילדות שלנו נמקים בשבי במשמרת שלך.

על האספלט הקר של ירושלים יושבים רייצ'ל וג'ון גולדברג'פולין, לצידם עוד עשרות רבות של לובשות ולובשי לבן. השניים מחזיקים מטרייה לבנה, אחת מתוך רבות, שמנסה להגן מפני הגשם. על חולצתה של רייצ'ל המדברת המוכרת המונה את מספר הימים בשבי של החטופים.

זהו ממקן מחאה אחר, דומם. אין בו אף סרט צהוב או תמונות של גברים ונשים במנהרות תמאס. אין אף שלט, אף צעקה. פשוט אמהות דוממות שיושבות על הקרקע מול מוסדות השלטון, בכל פעם במקום אחר, ומסרבות להתפנות. איתן

מפקדים בצבא פנו אליהם מיוחסתם כיוון שלא היו להם כלים לתת מענה למי שבעיניו הקורב, המתקיימים בה פיגות שבין סכני לחימה, העלה תבטנים של אלימות.

***** כפי שמראים נתוני הסקר, אלימות קיימת החריפה מאז פרוץ המלחמה, אבל ישנם גם מקרי אלימות חדשים שהופיעו בעקבותיה. ג'ל מהצפון מתארת: "בן ווגי היה במילואים בשלושה סבבים ארוכים. יש לנו שלושה ילדים קטנים מתחת לגיל חמש, ואנחנו באזור עם אוויר קוד. פשוט הרגשתי איך אני מאבדת את שפיות דעתי. הרגעים הכי קשים היו רוקאק כשהוא היה חוזר והכל היה משתבש. הרגשתי שכל הפחד והבריירות הפכו להתקף ועם גורא. צרחתי, השתוללתי וקיללתי על שטיוות. כשהוא הגיע לאפטר מלבנון הייתה שוב אוויר קוד ואיבדתי את את זה. ורקתי עליו כוס זכוכית. זה בחיים לא קרה לי. הבנתי שאני צריכה עזרה".

אישה אחרת תיארה: "לקח לנו יותר מנצי שנה להי בין ששינוי ההתנהגות הקיצוני של בעלי וז טראומה לא מטופלת. הוא התחיל להתנהג נורא, לדבר מועזע לילי דים. הוא סובל מהזון מסיטום, ובאחד הלילות פשוט חנק אותי בעוצמה. זה היה הרגע שבו שנינו פנינו לטיפול. אני עצמי מגיעה מלחום בריאות הנפש, אני לא רוצה לחשוב מה היה קורה למישהי עם פחד ידע את תמיכה".

אחד המקרים המיידיים שמעניקים תמיכה בנושא הוא ארגון "העונן למשפחות המילואים", שצוות המי תגריים שלו פועל בכל הארץ. גם לשם הגיעו פניות דומות. נשות המילואים שחברות בקהילת העונן מציינות שינויים אקטיביים בהתנהגות, שלא היו קודם לכן. חלקן ביקשו מרכבות העונן להמליץ להן על טיפול עוברי עובר האיש שחזר ממילואים, ואף ביקשו עזרה בתהליך השכנוע כדי שיסיים לקבל עזרה. רחל עזריה, מנכ"לית ומייסדת "העונן למשפחות המילואים", מספרת: "יש גידול משמעותי במספר המקרים של אלימות במשפחה. אלו אינם מקרים קלא

**אישה שפנתה לפרום מיכל
סלה סיפרה על הגרוש האלים:
"כשהגשתי תלונה במשטרה
וביקשתי שלא יוכל לשאת
נשק אמרו לי: 'גברת, הוא
חייל במלחמה'. אני חוששת
לחיים שלי ושל ילדי"**

סיום של אלימות, אלא של טראומה או פוסט-טראומה שצריכים לעבור עיבוד וטיפול. על פי מחקר של הצבא האמריקאי, לאחר תקופות לחימה ממושכות מבנה המוח משתנה והלוחמים יוצאים מאיוון, אנחנו רואים מקרי אלימות על כל הספקטרום שמחבורים לפוסט-טראומה, והרבה פעמים אלו איתותים שצריך לזהות. האירוע שלנו עובר עם כלל הרשויות, נציגים בצה"ל וגורמי טיפול מוסמכים במטרה לסיע למשפחות המילואים".

***** אחרי תקופה ממושכת של לחימה עצומה, כאשר צה"ל צופה היקף של למעלה מ-100 ימי שירות למילואים נקיים גם בשנה הבאה, חובה לתת את הדעת גם על המחירים הללו. האלימות לא נשארת בשדה הקרב. זהו קצה קרחון, שאת אותותיו עוד נגלה לצעירי גם אחרי שהתחילים יידומו. כיום המענה היחיד מצד המדינה הוא מענק הדי-פנסי של 1,300 שקל לטיפולם עבור משפחות המילואים. זהו לעצ לרש.

חלק מהמשימה של משרד הביטחון הוא להכשיר את המפקדים לזהות סימנים של אלימות, להעניק מעט פת טיבה יותר למשפחות ולליצור מאגר מומחים שיכול לתת מענה ויש לו התמחות כאלימות. חלק מהמשימה של ממשלת ישראל היא להפנים את עוצמת הנזק של הלחימה ולתווך לסימום.

